

”Sognediakoni og samfund - Samvirkende Menighedsplejers (SMPs) kristne profil anno 2008”¹

Det kristne værdigrundlag er menighedsplejernes særlige eksistensberettigelse

Menighedsplejen har en særlig rolle i omsorgsarbejdet i lokalsamfundene. Opgaven er en samfundsopgave og en kirkelig opgave, og disse to forhold står i en indbyrdes sammenhæng. Det er ikke ligegyldigt, at menighedsplejen udfører en opgave ud fra en kristen motivation og målsætning. Og det er ingen tilfældighed, at Samvirkende Menighedsplejer nævner den folkekirkelige basis først, og først derefter kommer det sociale.

Fælles faglige vilkår med andre organisationer

Det er vigtigt at holde sig for øje, at sognediakonien/menighedsplejen er en del af samfundet. Derfor kan en menighedspleje gå ind i frivillig-sociale opgaver fuldt på linie med andre frivillighedsorganisationer. Menighedsplejen kan arbejde parallelt med f.eks. Røde Kors om besøgstjeneste, og intet hindrer et samarbejde med Røde Kors om dette. Sådan er det, selv om Røde Kors ikke har et kristent, men et humanitært værdisæt. Og menighedsplejen kan samarbejde med kommunen. Selvfølgelig kan menighedsplejen også samarbejde med andre kristne organisationer end de folkekirkelige, en katolsk f.eks., og under visse forudsætninger kan vi samarbejde med organisationer med et andet religiøst værdisæt end det kristne.²

Hvorfor er det sådan? Der er noget, som menighedsplejerne i deres virke lokalt har til fælles med alle andre organisationer, der arbejder med de samme grupper af udsatte mennesker. Det er det, man kunne kalde det faglige. Det er alt det, man kan indhente af viden om de sociale eller sundhedsmæssige problemstillinger, som menighedsplejen forsøger at løse for de udsatte grupper.

At der ikke indholdsmæssigt er den store forskel på, om det er folkekirkelig-socialt arbejde, man udfører, eller arbejde uden en erklæret kristen målsætning, var også et synspunkt, som SMPs første generalsekretær, Alfred Th. Jørgensen, var inde på.

Netop for at betone samhørigheden mellem en kirkelig begrundet opgave for udsatte og en humanitær opgave foretrak A.Th.J. ordet ”filantropi”, ikke diakoni. Han mener altså, at man som kristen deler en evne og vilje til medmenneskelighed med alle andre, uanset om det er kommunens medarbejdere, en humanitær organisation, eller en organisation med et andet religiøst værdisæt:

”Den kristne og den ikke-kristne Filantrop er uenige om Filantropiens Udspring og sidste Formaal, men de finder hinanden, saa snart de staar over for de konkrete Tilfælde af legemlig og sjælelig Nød, thi da skal de begge benytte Videnskaben baade ved Undersøgelsen og ved Hjælpen, og Videnskabens Resultater er Fællesgods.”

Det, som Alfred Th. Jørgensen rigtigt gør opmærksom på, er, at når man fagligt skal analysere en legemlig og social nød, og når man skal finde nogle måder at hjælpe på, så vil man benytte den

---

¹ Indlæg af Kirsten R. Laursen på SMPs årsmøde Nyborg Strand d. 12. april 2008 kl. 11.00-11.30.

² I København arbejder SMP f.eks. sammen med kommunen, med Røde Kors, med Multietnisk forening og med andre organisationer om projekt ”Ældres Netværk”, for at lindre ældre, +65 årige menneskers ensomhed.

samme fremgangsmåde, uanset om den menneskekærlige gerning er humanitært eller kristeligt begrundet.³ Som eksempel fra SMP kan nævnes aflastningstjenesterne, som er oprettet i tilknytning til menighedsplejens arbejde. De frivillige aflastere, der aflaster familier, hvor et medlem er ramt af f.eks. demens, er nødt til at have en solid viden om demens, for at kvalificere dem til at have et så godt samvær med de demente som muligt.

Derfor afholder vi i SMP kurser for at give de frivillige en øget viden om demens: Indsigten i selve sygdommens karakter, hvad den betyder for menneskers evne til forståelse og kommunikation. Og de frivillige må kende redskaber til at finde det frem, som den demente faktisk stadig mestrer. For at få del i en sådan viden findes der for den kristne aflaster ikke nogen anden fremgangsmåde, end hvis det havde været tale om en humanitær organisation eller kommunens demenskoordinatorer.

Det samme gælder, hvis arbejdet har at gøre med f.eks.

- indsigt i børnefamiliers vilkår – som basis for vores nye arbejdsgren Socialtjenesten.
- indsigt i, hvad ensomhed kan gøre ved et menneske – som basis for at være besøgsven

for bare at nævne et par mere af de problematikker, som er af særlig interesse for menighedsplejernes arbejde.

Faglig dygtighed er væsentlig for det frivillige arbejde, og faglige frivillig-kompetencer efterspørges af det offentlige, hvis menighedsplejen skal have tilskud til arbejdet derfra.⁴ Men det er ikke faglig dygtighed, der er den primære eksistensberettigelse for en menighedspleje. Hvis ikke der var et særligt kristent værdigrundlag, der bærer os i det arbejde, vi udfører som menighedspleje, kunne vi lige så godt lade Røde Kors eller en anden dygtig humanitær organisation overtage det hele.

Imidlertid giver det kristne værdigrundlag den faglige dygtighed nogle særlige plusser, der kan gøre menighedsplejens arbejde særligt efterspurgt. Det er her, vi efter min vurdering kan gå et skridt videre, end Alfred Th. Jørgensen gjorde.

1. Hvad er det kristne værdigrundlag i den konkrete diakoni?

Nogle særlige forhold gør sig gældende, når arbejdet udføres med en kristen overbevisning. Kristne er ikke bedre end andre mennesker, men de er motiveret af nogle værdier, der giver arbejdet en nogle særlige plusser. Med fare for, at det kan lyde lidt banalt, vil jeg gerne tage de tre store kristne holdnings- og handlingsord frem: Tro, håb og kærlighed. Troen, håbet og kærligheden giver en

³ Humaniteten er jo, kunne man sige, en delmængde af en kristen livsopfattelse, og enhver religion har et humanitært islæt i en eller anden grad. Derfor er en humanitær organisation altid en organisation, en kristen organisation (som f.eks. SMP) kan samarbejde med. Det gælder også religiøse organisationer med et andet værdigrundlag i den udstrækning, at dette værdigrundlag er humanitært.

⁴ Det kendetegner tiden, at der fra det offentlige i stigende grad er forventninger om, at de frivillige er med på banen for at løse nogle samfundsproblemer, som det offentlige ikke mere magter selv at løse på en tilfredsstillende måde. Det kan man mene om, hvad man vil, og det er ikke emnet her i dag. Men et faktum er det, at det offentlige i stigende grad har nogle forventninger om, at menighedsplejernes frivillige er klædt på til at løse de medmenneskelige opgaver på fagligt forsvarlig vis. Det er ved at komme så vidt, at kommunerne visse steder faktisk udtrykker ønske om at uddanne de frivillige. Derfor lægger SMP også med vores konsulentbistand til sognene vægt på, at det er menighedsplejerne selv, der skal give de frivillige faglige råd og vejledning, fordi vi dermed fastholder, at det kristne værdigrundlag er det bærende for vores virke.

for dybet indsigt i de menneskelige forudsætninger for at udføre arbejdet, og et særligt overskud, en særlig handlekraft, og en særlig udholdenhed. Der er en særlig mening i leve som kristen. Der er en særlig måde at leve sin kristne holdning ud på.

Som Alfred Th. Jørgensen sagde det, så kommer særligt kristelige i den måde frem i udspringet for den medmenneskelige indsats og i formålet med denne indsats. Det er her, ordet diakoni kommer ind i billedet. Ud fra dette ord, og ud fra den kristne treklang tro, håb og kærlighed vil jeg søge nærmere at bestemme menighedsplejens særlige bidrag til at fremme medmenneskeligheden.

Udspringet for diakonien, som min forgænger talte om, finder vi i troen på Kristus og det menneskesyn, som den tro giver os. Det er altså 2. trosartikel om Jesus Kristus, jeg tager op først. Kristus, der kom som tjeneren og udførte en tjenergerning til frelse for os alle. Som alle nok vil vide, så betyder ordet diakoni tjeneste. Det er Jesu tjenergerning, der har givet os ordet ”diakoni”.

Det er ikke nok at sige, at hvis vi tager Jesus som vort forbillede, så bliver vi til store diakoner. Så enkelt er det ikke, og så gode er vi ikke. Sagen er langt større end det. Jesus er først og fremmest frelseren, og troen betyder at tage imod frelse, Gud skænkede os gennem ham og leve den frelse ud i vort liv. Og frelsen er frelse fra noget. Frelsen er vore synders forladelse.

Det betyder noget for vort menneskesyn som kristne, der vil gøre noget for vort medmenneske. Det betyder, at vi skal begynde med os selv.

Selverkendelse:

Vi skal leve med en erkendelse af de menneskelige begrænsninger og mangler, der nødvendiggjorde frelsen i Kristus. Vi er ikke perfekte på nogen måde og bliver det aldrig. Derfor er vi afhængige af andres overbærenhed, og vi er afhængige af andres hjælp – uanset hvem vi er. Dybest set er vi afhængige af Gud og har intet at rose os af over for ham.

Det betyder ikke, at vi skal miste modet og livsglæden og selvtilliden. Kristendom og jantelov har intet til fælles. Livsmod og optimisme er og bliver bærende i den kristnes selvforståelse. Men det sætter os alligevel på plads i forhold til Gud og i forhold til andre mennesker, og det også, selv om vi måske er dem, der typisk kan handle med overskud i forhold til andre:

Det er, at vi i troen alle ved, at vi alle selv har hjælp behov i en given situation og behov for overbærenhed og tilgivelse fra mennesker, ligesom vi har det fra Gud – det må nødvendigvis føre til en ydmyghed i hjælpeopgaven over for andre. Det må også føre til, at hjælpeopgaven aldrig er ledsaget af nedlæthed. Vi har som hjælpere ikke noget at gøre os store af.

Denne selverkendelse giver en vågenhed over for det at være menneske, som er med til at åbne vort blik for andres nød. Vi forstår nemlig, at vi dybest set alle er underlagt samme vilkår, og at den nød, som i dag er andres, kan blive vores i morgen.

Solidaritet med de nødlidende.

Den kristne selverkendelse fører altså til en solidaritet med nødlidende, til en forståelse, som går et spadestik dybere end en almindelig humanitær indstilling til livet. Ideelt set må det føre kristne nogle skridt længere ud ad solidaritetens veje på de områder, hvor vi har vores hjælpeindsats, end hvis vi ikke var båret af disse værdier.

- Derfor er det f.eks., at vi ikke skal vige tilbage fra at gøre noget for en ældre-samfundsgruppe, som der i almindelighed er stor afmagt omkring i Danmark anno 2008, og det er de demente.
- Og vi skal ikke vige tilbage for at ville hjælpe nogle meget ensomme og ofte ildesete eller oversete ældre som dem, vi i Københavnsområdet møder i forbindelse med vores Omsorgsgruppes arbejde. Sådanne kristne Omsorgsgrupper burde der være i alle større byer.
- Og vi skal ikke vige tilbage for at turde protestere og søge at gøre noget i et samfund, der på det sociale område ser ud til igen at glemme solidariteten med de mest udsatte børnefamilier, således at der nu igen er flere børn, der får en dårlig start i livet.

Det er vigtigt, at det virkelig er solidaritet, der er tale om, og ikke bare medfølelse, for medfølelse får nemt et skær af nedlæthed over sig, og fører ikke på samme måde som solidariteten til handling og indsats.

Taknemmelighed og glæde

Hvis man skal se lidt nærmere på, hvordan denne viden sig sat på plads i forholdet til Gud og mennesker gerne skulle sætte os til at handle, så er det efter selverkendelsen ord som taknemmelighed, glæde og livsmod, der dukker frem.

Tænk, at jeg er frelst og fri og at Gud kan bruge mig uanset alle mine fejl og mangler. Dette personlige overskud, som er ren gave, er lige til at sige Gud tak for, det er til at blive glad over. Det giver mod på livet, og det også, selv om vi alle kan have onde og hårde dage og mørke skygger ind over vort liv. Denne grundlæggende taknemmelighed giver os en særlig eksistensberettigelse ikke bare som kristne individer, men også som menighedspleje. For i den stemning, vi der har frihed til at leve i, får vi nogle kræfter, som vi ellers ikke ville have.

Allerede selverkendelsen fortalte os, at vi ikke skal vige tilbage for at hjælpe, da vi dybest set deler skæbne med alle i dette at leve med fejl, mangler og ulykker, men nu går vi så skridtet videre og må forstå, at med den frihed, vi er sat i som kristne, og med den livsglæde, det indebærer, da må vi nødvendigvis handle i de ovennævnte situationer. Vi må, som én engang har udtrykt det, elske, fordi Gud elskede os først.

Fra tro til handling

Hermed er vi så gået fra troen over i kærligheden – to sider af samme sag, da kærligheden jo er den energi, der følger af troen.

Så er det, vi må til at finde ud af, hvor vore talenter findes hver især. Hvor er det, den forærede handlekraft skal bruges? Hvilken nådegave har den ene, og hvilken har den anden? Det er ligesom, når man skal finde sig et job. For frivillighed er jo også en slags job. Det, vi har lyst til, er i reglen også det, vi er gode til, så det er dér, vi hver især skal gå i gang.

Dernæst kommer den faglighed og viden ind, som vi har brug for i vort frivillige arbejde, og som jeg indledte med at tale om. Alle i menighedsplejerne, både lokalt og på vore kontorer, dygtiggøre os inden for det, vi arbejder med. SMP skal have dygtige konsulenter på ældreområdet og familieområdet, som vi også har, og dem kan I bruge ude i det lokale arbejde til at blive fagligt klædt bedre på til opgaverne.

Kærligheden som kriterium

Men det væsentlige er og bliver kærlighedens motivation. Først derefter kommer faglighed og viden. Kirkens største teolog er jo den til tider så forkætrede Paulus, og han har en meget rammende kommentar til dette med faglighed og kærlighed. I brevet til menigheden i Filippi udtrykker Paulus i starten (Fil. 1,9-11) en bøn til Gud om, at filippernes kærlighed må blive stadig større i henseende til indsigt og dømmekraft. Hermed udtrykker Paulus faktisk for første gang i kirkehistorien diakoniens overordnede handlingsplan⁵: Det er kærligheden, der kommer først, og vores viden bliver kvalificeret deraf.

Det er vigtigt for os som aktive i menighedsplejen at være opmærksomme på denne prioritering af kærligheden, når vi f.eks. bliver mødt med forventninger fra det offentlige om at gå ind i nogle opgaver, fordi det offentlige skal spare. Hvis vi med vores samvittighed ved, at det vil være at handle ukærligt over for en befolkningsgruppe bare at overtage kommunens opgaver og lade frivillige udføre dem, så skal vi ikke gøre det. Vi skal i de tilfælde nægte at gå ind på kommunens idéer og sætte de grænser op for vort virke, som kærlighedens indsigt sætter.⁶

Håbet og vedholdenheden

I den kristne treklang mangler vi i denne forbindelse stadig at få sagt lidt om håbet. Det kristne håb betyder i en diakonal sammenhæng dette at holde ud i opgaven i håb om, at opgaven vil lykkes og bære frugt. Der findes en række ord, hvormed det kristne håb kan omskrives: Foruden udholdenhed i en svær opgave er det tålmodighed, overbærenhed, sejhed, og alle den type begreber, som handler om, at noget kan være langvarigt og hårdt, at det kræver kræfter og kampmod, men at det skal klares.

Der tales i disse år så meget om, at zappermentaliteten blandt frivillige er et vilkår, der også mere og mere holder sit indtog i kirkens diakoni, efterhånden også i de lidt ældre generationer. Og det er sandt, at sådan er det. Men vi skal ikke anerkende det, for flygtighed er ikke foreneligt med at leve i et kristent håb. I det håb siger man ja til at gå ind i noget, der forpligter.

Da jeg i en længere årrække var præst i Aaby Sogn ved Århus, var der en frivillig i menighedsplejens besøgstjeneste, der en gang betroede mig, at hun faktisk syntes, det var hårdt, at hun for 6 år siden havde lovet at komme og besøge sin besøgsvert 1 gang om ugen. Hun var faktisk i samfulde 6 x 52 uger med få undtagelser kommet trofast på besøg hver uge. Hun indrømmede, at hun ikke helt havde tænkt til ende, hvad hun havde indladt sig på 6 år tidligere, for ind imellem kunne hun have tænkt sig at lave noget andet. Men, som hun sagde, nu holder jeg ud, og det gjorde

⁵ Til menigheden i Korinth siger Paulus tilsvarende et sted, at de skal huske, at kærligheden altid kommer før kundskaben. "Kundskaben gør indbildsk, men kærlighed bygger op" (1. Kor. 8,1).

⁶ Jeg kan give jer et par eksempler på dette, hvornår man siger ja til kommunen og hvornår man siger nej: Hvis man i kommunen vælger at prioritere skattekroneerne til ældreområdet på den måde, at den kommunale administration vokser og vokser, mens de varme hænder på plejecentrene og i hjemmeplejen bliver færre og færre, og åndehullerne for beboere og personale færre og færre, så skal vi ikke bare ukritisk gå ind med frivillige aktiviteter, således at der bliver mulighed for at reducere mere og mere på det daglige personale og bruge pengene til mere administration. - Hvis derimod kommunen har en ægte interesse i at tilføre plejecentret mere liv og glæde med samvær mellem beboere og f.eks. andre ældre fra lokalsamfundet, og hvis alle på plejecentret, både beboere og personale, får en tilvækst af glæde og tilfredshed med det, vi kan gå ind at gøre, så er det godt, at vi går ind og så kompetent og dygtigt som muligt får sådanne samværsformer sat i gang. Samvirkende Menighedsplejers nyeste ældreprojekt handler om dette.

hun også nogle år mere, ja, lige hendes vært døde. Det er et eksempel på den udholdenhed, der kommer af at leve i det kristne håb.

Det kan godt være, at vi må prøve at eksistere som menighedsplejer under den flygtighed, der kendetegner visse frivillige og skabe samværsformer, der ikke behøver at være så langvarige, men kan vi det uden at komme i strid med eget værdigrundlag? Jeg vil give jer et eksempel:

Da vi i SMP i 2006 gik i gang med vort projekt Folkekirkens Feriehjælp, talte vi om, at med dette ferieprojekt havde vi fået en arbejdsgrænse i menighedsplejerne, der nok tiltalte nogen særligt, fordi så var det kun denne ene uge om året, de frivillige fra sognet skulle af sted som rejseludere sammen med familierne fra sognet.

Men hvad skete? Jo, kærligheden og håbet kom naturligvis og stillede sine krav til de frivillige. For i mange tilfælde blev der i den ferieuge knyttet nogle bånd mellem de frivillige og familierne, bånd, som kunne holde i lang tid frem. Ferieoplevelsen var jo ikke blevet så stor, hvis ikke de frivillige ved hjemkomsten ville sige: farvel, vi ses selvfølgelig snart igen. Det har jeg hørt, at de fleste faktisk sagde.

Også SMP blev som organisation selv udfordret af kærligheden og håbet i samme projekt, for vi fostrede allerede, inden første feriesommer var overstået, idéen om, at vi ville bakke op om, at frivillige og familierne stadig ville holde sammen, efter at ferien er slut. Derfor ville vi gerne være med til at give de frivillige og andre ressourcepersoner i sognene nogle faglige redskaber, så at de bedre kan være med til at hjælpe familierne ind på et bedre spor i livet. På den måde opstod vort nye projekt Menighedsplejernes Socialtjeneste. På den måde blev også vi indhentet af evangeliets forpligtelse, nemlig at det er udholdenhed og tålmodighed, der efterspørges af en kristen i frivillig-socialt arbejde.

Vi må ganske vist nødt til at leve med den flygtighed, der hører tiden til, og finde vore metoder til at arbejde under disse forhold. Men samtidig tvinger kærlighedens og håbets vedholdenhed os til at sige, at som frivillig i en kristen tjeneste da holder man ud, så længe man har kræfter til det, og så længe der er brug for én, og ikke bare, så længe man gider. Som man ofte siger det, så er det frivilligt, om man bliver frivillig, men så snart man har meldt sig, så hører frivilligheden op.

Det sidste formål med det, man gør i en menighedspleje, og som Alfred Th. Jørgensen talte om, må så netop være dette, at man med sin indsats er med at opbygge menigheden med så stærkt et materiale, at bygningen består og så mange som muligt kan rummes i den. Det stærkeste byggemateriale er, som vi ved, kærligheden. Og kærligheden består, når alt andet hører op – så det er menighedsplejens egentlige formål.

2. Menighedens fællesskab og ”samvirket”.

Indtil nu har jeg kun talt om den selverkendelse, det menneskesyn, det tro, den kærlighed og det håb, der motiverer den enkelte kristne.

I vores individualistiske tidsalder er der imidlertid i høj grad behov for at tale om kristen diakoni, som noget, der udføres i et fællesskab, et samvirke. Nu er det tredje trosartikel, vi bevæger os inde i, ”den hellige almindelige kirke”. Vi har i kirken flere former for fællesskaber. Det er ingen

tilfældighed, at man i Bibelen på det oprindelige grundprog kun har ét fælles ord for kirke og for menighed. Den lokale menighed, som også kaldes kirke, er en del af den danske folkekirke, og den danske folkekirke er en del af den samlede kristenhed her i verden. Uanset de uenigheder, der er mellem de forskellige kirkesamfund, så er vi alle en del af kirken i verden.

For diakonien er menighedens fællesskab noget ganske afgørende. Det er menigheden, der i fællesskab beslutter, at man vil gøre noget for de udsatte grupper i sognet, det kan være børnene, det kan være de ensomme, det kan være de ældre, det kan være de syge. Det er menigheden, der går i gang med et samvirke enkeltpersoner imellem. Et samvirke eller samarbejde er, hvis det lykkes, idéskabende og det giver energi. At troen har en handlingsside, har vi allerede været inde på.

Nu skal vi så se på, hvilke særlige kvaliteter menighedsplejen tilføres ved, at fællesskabet er så vigtigt i menighedens fællesskaber. Her vil jeg pege på to vigtige aspekter:

- Det heterogene fællesskab – fællesskabet mellem forskelligt stillede
- Det homogene fællesskab – fællesskabet mellem lige stillede

Det heterogene fællesskab

Det handler om, at man som kristen med hjerte for at ville gøre en indsats har et fællesskab med den anden i menigheden, der lider nød. Fællesskabet mellem den stærke og den svage, om man vil. Her er vi tilbage ved solidariteten. Ingen skal føle sig for god eller for ringe til at være sammen i menighedens fællesskab, for Gud elsker alle lige højt. ”Den hellige, almindelige kirke” er det sted, hvor alle døbte har plads på lige fod.

Det homogene fællesskab

Der findes endvidere to former for homogene fællesskaber, der er vigtige i menigheden. Fælles for begge er, at man i menigheden bliver styrket af at være i et fællesskab med samme vilkår som en selv. Lad os først nævne de aktive i menighedsplejen. Det er typisk mennesker som jer her i dag, jeg tænker på: Man har brug for at styrke sig som aktiv frivilligruppe og enkeltperson ved erfaringsudveksling om fælles udfordringer: det kan være med de opgaver, man står med, det kan være i forhold til, hvad de nødlidende forventer, eller i forhold til det omgivende samfunds forventninger. Dette menighedsfællesskab bliver da stedet, hvor man samles om sine værdier som menighedspleje for at gå op imod andre værdier i samfundet. Den kan f.eks. være de kolde måleværdier, der i disse år kendetegner den offentlige ældrepleje. Dette er argumentet for ikke at lade sine frivillige styre af de offentliges koordinører. Menighedens fællesskab af ligesindede bliver det bagland, hvor man henter styrke i opgaverne og over for omgivelsernes forventninger.

Menighedens grænser er i princippet uendelige og omfatter også et samvær i SMPs fællesskab som det her i dag. I SMP ser vi den enkelte menighedsplejes fællesskab ind i et større perspektiv – et samarbejde mellem menigheder, kirker, enten på det lokale plan, det regionale plan eller det landsdækkende plan (det sidstnævnte i dag). Alle disse aspekter er forskellige samarbejdsformer for det, som Samvirkende Menighedsplejer står for. Der er brug for forskellige samarbejdsformer, alt efter, hvad behovene er, og hvad opgaven går ud på.

Hvad er det så, vi skal bruge for fællesskaber i menighedsplejens regi til?

- Vidensdeling
- Erfaringsudveksling
- Fælles bekræftelse af det kristne værdigrundlag og drøftelse af, hvad det betyder i praksis

- Uformelt samvær med ligesindede i en større ramme for at styrkes til et fornyet samvirke i de mindre og vante rammer (som vi alle er i til daglig).

Den anden homogene gruppe, der kan have stor fordel af at eksistere inden for menighedens trygge ramme, er udsatte grupper med fælles problemstillinger.

- Det kan være en samtalegruppe for pårørende til demente
- Det kan være en sorggruppe for voksne eller børn
- Det kan være en mødregruppe, som måske bedst kan finde sammen i kirkens lokaler, fordi de har for trange kår til at mødes privat. Måske kan dette være i forening med en legestue for børnene.
- Det kan være et spisefællesskab, som mange har i kirken og hvor udsatte mennesker styrkes ved at finde sammen..de udsatte børnefamilier – i kirkens/menighedens trygge rammer.

Der er mange flere grupper, man kan forestille sig hjemmehørende i menighedens fællesskab.

Samvirket mellem grupperne

For at de homogene fællesskaber kan blomstre, både aktive og mere passive grupper, skal fællesskabet og samvirket i menigheden være det sted, hvor de aktive og de udsatte mødes i solidaritet. Derved blomstrer begge grupper. De, der har det svært, blomstrer op ved den anerkendelse, de oplever, og den vejledning og hjælp, de får. Hvis et menneske på den måde oplever støtte og opbakning, er der god grund til at regne med, at så vil det menneske bidrage med sine talenter og ressourcer i menighedens sammenhæng også. Gode, trofaste hjælpere i en menighed er tit dem, der selv har oplevet at få hjælp. På samme måde blomstrer hjælperne ved at kunne hjælpe.

3. Det kristne menneskesyn – set ud fra skabelsestroen

I sidste del af mit indlæg vil jeg gerne sige noget om, hvordan relationer, mangfoldighed og fælles virkelyst er en del af det at være skabt som menneske. Jeg slutter altså med 1. trosartikel, altså dette, at vi er skabt af Gud med en helt særlig hensigt.

Her er der i menneskesynet tre særlige elementer, der er vigtige, og som giver os en diakonal forpligtelse:

- Mennesket er skabt til relationer
- Mennesket er skabt til mangfoldighed
- Mennesket er skabt til opgaver

Mennesket er skabt til relationer

Mennesket er, som vi hører om det i 1. Mosebog, ikke skabt til at være ene. Og selv om det første menneske, Adam, i starten kunne hygge sig med dyrene, så blev han først rigtig glad, da kvinden var ved hans side. Det er, ved vi godt, først i relationen til andre mennesker, vi finder vores bestemmelse som menneske.

Men relationerne har det ikke godt i vort samfund. Ensomheden og de forskellige måder, ensomheden trives på i vort samfund hos flere alders- og socialgrupper giver os en enorm udfordring til menighedsplejens arbejde. Jeg vil vove at påstå, at ensomhedsproblemet er vor tids største menneskelige problem, uanset om dens baggrund er samfundsmønstre, familiemønstre, eller en individualistisk tidsalder.

Den ensomhed og den erfaring af tab, som mange mennesker i vort samfund desværre oplever, søger SMP at afhjælpe ved at inspirere kirkerne til at sætte forskellige relations- og fællesskabsdannende initiativer i gang. Et gængs ord for dette er for tiden ”netværk”:

- Besøgstjeneste, især for ensomme ældre og syge.
- Besøgstjeneste ikke alene i private hjem, men nu også på plejehjemmene.
- Væresteder og netværksaktiviteter
- Socialtjeneste, som vi gerne vil sætte i gang i sognene for udsatte børnefamilier. Her er problemer med fattigdom og social ulighed meget ofte kædet sammen med ensomhed.

Det er tankevækkende, når et menneske, som vi har oplevet det flere gange, siger til sin besøgsven. ”Du er det eneste menneske, jeg har talt med hele ugen”.⁷

Mennesket er skabt til mangfoldighed

Det er skaberens mening, at alle mennesker skal leve sammen i en broget mangfoldighed, ikke bare de to køn, men også mennesker med forskellig hudfarve, forskellig social, etnisk og religiøs baggrund, med forskellige evner og forskellige arbejdsområder. Det har aldrig været meningen, vi skal se ned på mennesker, der adskiller sig fra flertallet:

- ikke dem, der er syge og som måske umiddelbart støder andre fra sig (handicappede f.eks.)
- Børnefamilier, der måske selvforskyldt er kommet til at leve i dårlige kår
- Mennesker, der ser anderledes ud, fordi de er kommet hertil fra et fjertliggende land

Det må nok siges at være et problem, at vores sognekirker i lidt for høj grad er blevet de ”pænes” kirke, og at man mange steder viger tilbage for at lade de, der ikke passer ind i de gængse normer, være en del af kirkens fællesskab. Her er det menighedsplejens opgave at bane vejen for, at mennesker, der skiller sig ud, også kan være en del af kirkens fællesskab. At tage sig af de fremmede, som ikke hører menigheden til, og som måske endda har helt anden tro - dem, man i det gamle Israel kaldte ”fjenderne” - er selvsagt en opgave, som vi må også tage på os. For, som Jesus siger, vi skal elske vores fjender og bede for dem. I hvor høj grad en menighedspleje kan rumme mennesker af en anden tro end den kristne også som aktive i menighedsplejens virke, var en debat, vi tog på årsmødet i 2007, og som endte med et flertal for, at det kan man, undtagen i de tilfælde, hvor samværet med et udsat menneske rummer samtale om tro, altså sjælesorg.

Mennesket er skabt til opgaver

Det tredje og sidste, jeg vil sige om diakonien i relation til skabelsestroen er, at mennesket er skabt til opgaver. Her ser vi, hvorledes skabelsestanken, at mennesket skal opfylde jorden og herske over den, stemmer overens med, som vi kom frem til tidligere, at vi er forpligtede til at kalde handlingen følge ud af troen. I solidaritetens navn skal vi samtidig anskue medskabningen som én, der har nogle evner og kompetencer, som kan kaldes frem og måske endda anvendes i samfundets og medmenneskelighedens tjeneste.

- At demente faktisk ved erindringsaktiviteter kan bringes til at huske tilbage og fortælle.
- At børn, der klarer sig dårligt, har mange evner liggende i svøb, som kan udfoldes, hvis blot nogen tror på dem og hjælper dem

---

⁷ Eller som jeg engang i mine præsteår på landet oplevede en 10-årig pige sige i sognets børneklub, som vi desværre kun havde ressourcer til at holde åbent 1 gang om måneden: ”Det er den eneste gang om måneden, jeg har det rigtig godt, fordi nogen gider tale med mig.” Hun var blevet gode venner med en af de frivillige damer i klubben.

- At det samme gælder deres mødre, selv om de måske har glemt det, selv om de har levet under dårlige kår i lang tid.

Der findes ingen bedre vej til et blomstrende samliv med andre end at anerkende medmennesket som et menneske med ressourcer og muligheder og arbejde på at kalde det bedste frem i det andet menneske. Sådan skal det være, også selv om det bedste til tider kan være svært at få øje på. Tror man på det bedste i det andet menneske, vil dette bedste uvægerligt komme frem. Tror man tilsvarende på det bedste i sig selv på trods af alle fejl og mangler, vil det også kunne komme frem og være til glæde for andre.

Det er opskriften på et liv som kristen, et billede på menighedens liv og et billede på et liv under den skabte verdens mangfoldighed. Dette særlige kristne liv og de muligheder det giver os, er menighedsplejens særlige eksistensberettigelse, og menighedsplejens liv er lige så uophørligt som den tro, den kærlighed og det håb, der bærer det alt sammen.

Efterfølgende paneldebat:

(Hver deltager har 5 minutter)

1. Birgit Beiter, Rindum-Ringkøbing Menighedspleje
2. Jytte Rønne, Nathanaels Sogns Menighedspleje (Amager)
3. Ettie Jødal, Aalborg Menighedspleje

Debatemner i foredraget, til de 3 i paneldebatten, men også som idéer til debat i menighedsplejerne efter årsmødet:

- Er det rigtigt, at kristne frivillige har nogle plusser i arbejdet sammenlignet med andre frivillige? Hvorfor ja, eller hvorfor nej?
- Hvor meget betyder selverkendelse, altså, at man ikke anser sig selv som perfekt, for arbejdet som frivillig?
- Er det sandt eller falsk, at kærligheden i det kristne frivillighedsarbejde kommer før fagligheden? Begrundes.
- Skal vi acceptere, at frivillige ikke altid bliver ved længe i kristent arbejde, eller skal vi kæmpe imod. Hvorfor?
- Er det rigtig, at vi ikke er så gode til at lade de udsatte blive en del af kirkens fællesskab, og – givet fald – hvordan bliver vi bedre?
- Hvordan skal ikke-kristne indgå i menighedsplejens fællesskab?